

Říkadla a kecadla

V kategorii knih pro děti a mládež v soutěži Nejkrásnější česká kniha roku 2004 získala 1. místo kniha Ivana Diviše, Říkadla a kecadla (Pokusy pro děcka), kterou vydalo nakladatelství Baobab zaměřující se na dětskou ilustrovanou literaturu. Autorkou vtipných ilustrací je Markéta Šimková a grafickou úpravu provedl Baobab.

O Baobabu a grafické úpravě knihy jsem hovořila s Jurajem a Terezou Horváthovými, hlavními osobami nakladatelství Baobab.

Můžete nám přiblížit, jak se k vám básničky dostaly?

J.H.: Tato historie je zčásti osvětlena na zadní straně potahu knihy. Ivan Diviš Říkadla a Keadla napsal pro svého syna Martina, který složku básní – pokusů pro děcka našel v krabici na půdě domu, kde bydlela jeho babička. Na omšelých papírových deskách formátu A4 bylo napsáno: „Říkadla a kecadla“. Na vnitřní straně bylo připsáno menším černým fixem: „Pokusy pro děcka“. Martin desky uložil k sobě do skříňě, kde je opět po třiceti letech znovuobjevil. Kniha pak směřovala do Torstu a od redaktora Jana Šulce přímo k nám do Baobabu. My jsme s tím už neměli téměř žádnou práci.

Není kniha Ivana Diviše tak trochu na rozhraní mezi literaturou pro děti a dospělé? Pro jak staré děti jsou určeny vaše knihy?

J.H.: Titul od titulu. Malá řada („Byl jeden dům“, „Kozí knížka“) je pro začínající čtenáře a pro menší. Edice původních textů se pohybuje od osmi nahoru, ale záleží na vyspělosti, smyslu pro humor atd. Knihy nevypočítáváme přesně pro nějaký věk, nekonstruujeme produkt, ponecháváme prostor spisovatelům a výtvarníkům. Děti jsou často méně omezené, než dospívající (podléhající módám) nebo dospělí (uzavření v naprojektovaném světě).

V tiráži jsem se dočetla, že grafickou úpravu knihy provedl Baobab. Skrývá se za tím tým grafiků?

J.H.: Ne, dělám to já, ale větší část práce – přemýšlení za mne udělají výtvarníci, já pouze sleduji jejich záměr a ladím typonástroje ve prospěch výsledné skladby.

Jaké písmo máš nejraději?

J.H.: Písma mám rád, je to přebohatý svět, vybrat jedno nemohu, ostatní by se urazila.

Vaše nakladatelství existuje už pět let. Za tu krátkou dobu jste získali řadu

ocenění. Zlepšila se také ekonomická situace v Baobabu?

J.H.: Platíme tiskárně, autorům, knihy se prodávají, ministerstvo nám podpořilo příští tituly. Máme radost a vidíme nové lepší knihy na obzoru, tím jsme bohatí, jinak já ekonomii nerozumím, i když vím, že s tím stojí a padá západ.

S jakými tiskárnami spolupracujete? Nebo máte jednu svoji „stálící“?

J.H.: Tak různě, teď jsem se usadil v Havlíčkově Brodě.

Co nového připravujete?

J.H.: Petr Šmalec dodělává svoji „ABECEDU“, bude to poctivě odvedená kniha a navíc Petr má specifický smysl pro humor. Jiří Dvořák netrpělivě čeká, až konečně vytiskneme jeho „Zpátky do Afriky“, které ilustruje Alžběta Skálová. Chystáme knížku „Háčkovaný sen“ Petry Kubáčkové (fotokomiks), „Baodisk s hudbou nejen pro děti“ Jakuba Kudláče. A z Islandu „Knižkufoss“ Marky Míkové, autorky „Rochese a Bžundy“.

Kdo tvoří okruh vašich ilustrátorů?

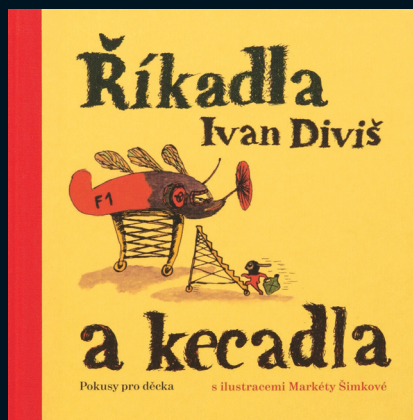
J.H.: Jsou to spolužáci ze Šalamounova ateliéru a lidé, kteří to vidí podobně. Některá setkání by vydala na povídku...

Věnujete se vydávání původních textů a zajímavých překladů. Jak je nalézáte?

T.H.: Každá knížka je příběh sám o sobě. Některé texty přijdou mailem, některé v obálce, jiné nám někdo podstrčí, některé najdeme ve staré zatuchlé knížce, jiné si píšeme sami... Pak rozvažujeme, třídíme, hledáme. Neděláme konkurzy. Hledáme ilustrátory textu na tělo, a pak je necháváme svobodně pracovat. Víme, koho si vybíráme – máme svůj okruh, ale nebráníme se lidem odjinud. Samozřejmě jsou velká jména, která bychom jednu rádi vydávali. Ale teď je čas nových tváří.

Mohl bys představit ilustrátorku Markétu Šimkovou?

J.H.: Markéta je moje spolužačka od Šalamouna, je to pořádná osoba, která kreslí rychle, chytře a živě. Má sžíravý humor, který je dalek líbeznosti, stejně jako Ivan Diviš. Jinak žije a ilustruje knihy (povětšinou čítanky) v Bystrici u Olomouce.

Další otázky směřovaly k ilustrátorce Markétě Šimkové.

Kniha je krásně barevná, plná svítivých, pastelových barev, působí na první pohled vesele. Když si ji však prohlížím déle a pozorněji, z mnohých ilustrací cítím jakýsi smutek, zlost i strach. Působí tím dost strašidelně. Je to úplný opak dětských knih, kde jsou postavy spíše veselé. Tady se bytosti mračí a jsou smutné nebo se podivně zlověstně šklebí. Jsou celé začerněné. Proč tomu tak je? Nebojíš se, že se děti budou té knihy bát? A rodiče ji nebudou chtít kupovat? Nevím, co bych na to řekla. Z mojí strany to není žádná „schválnost“. A jestli se bude knihy někdo bát? Vždycky je to lepší, než když jsou ilustrace vlažné nebo falešné.

Jak se ti pracovalo s texty Ivana Diviše?
Brala jsem je vážně. Snažila jsem se pokud možno nezůstat Divišovi nic dlužná.

Jaké to je ilustrovat knihy pro děti?
V jistém ohledu musí být člověk opatrný, na druhou stranu to může být příležitost pořádně se rozšoupnout.

Jakou technikou jsi vytvářela ilustrace?
Akvarel a kvaš na oxeroxované perokresbě.

Máš nějaké oblíbené ilustrátory? Kdo z nich je pro tebe vzorem? Ovlivnil tě nějak?
Albrecht Dürer, Josef Váchal, Alfred Kubin, Thomas Rowlandson, Saul Steinberg, William Blake, Jiří Šalamoun, Jiří Trnka, Josef Šíma, Kamil Lhoták, Květoslav Hisek a další. Nejbezprostřednější vliv měl na mě jistě Šalamoun, jakožto můj profesor na VŠUP. Tak to je, ať už to znamená cokoliv.

Jak, kdy a proč jsi se začala zajímat o ilustraci?
Pokud si vzpomínám, nakreslila jsem balík ilustrací k Robinsonovi, když mi bylo tak šest. Tehdy mě zajímaly sopky a lidožrouti.

Co tě na ilustraci nejvíc baví?
Myslíte kromě kreslení? Baví mě ten dvojhlas text – obrázky, v různých polohách.

Jaký je tvůj ilustrátorský sen?
No... třeba „Kniha o neužitečnosti světa“, kterou čte ta Ondatra z příběhů o muminech. To by byla výzva. (Pozn.: příběhy o skřítčích muminech známé švédské spisovatelky Tove Janssonové.)

Na čem momentálně pracuješ?
Spolu s Petrem Šmalcem vymýšlím obrázkové hádanky do „Šmalcovy Abecedy“ (pracovní název), která vyjde letos v Baobabu.

Která z oceněných knih se ti líbila nejvíc?
Z pětadvaceti oceněných knih jsem měla v ruce jen šest. Ale líbí se mi Skálův katalog, protože vypadá jako zkažená bonboniéra.

